

ספר

היכל ידוד

ביאור רחב צח וברור
על תבנית

בית המקדש

מסכת מדות

על פי חז"ל ורבותינו המפרשים

ובניית בית המקדש השני, חלקים מתוך
דברי הימים, עזרא, נחמיה
חגי, זכריה, מלאכי

בחסדי ה' יתברך עלי
אברהם חיים

בלאאמו"ר הרה"ג רבי חנוך העניך שליט"א
אופמאן

בית שמש, סיון ה'תשע"ו

יו"ל ע"י

'באר החיים' - המרכז לבית המקדש והמשכן

בית שמש

ידוע מאמר החכם כשם שא"א לבר בלי תבן, כך א"א לספר בלי שגיאות, ע"כ נבקש מכל המעיין בספר שיואיל בטובו לשלוח הארות והערות, חידושים וציונים ומ"מ, וכל דבר המתחדש ומתברר, או תיקונים, וכדומה, אל: 'באר החיים' ת.ד. 8031 בית שמש.

ניתן להשיג את הספר, לבודדים ולכמויות, במס': 05041-94471

להשיג את הספר

קרית ספר:
ר' ישראל נאגר
08-9741760

בית שמש:
אברהם חיים אופמאן
05041-94471

© כל הזכויות שמורות

© כל הזכויות של חלק מהציורים שמורות למכון בחצרות בית ה'. ותשוח"ח.

מדורי הספר

ספר זה בא בזאת בשני אופנים, עבור שני אופני לימוד:

הביאור המופיע בחלק העליון של העמוד, נועד למבקשים ללמוד ולהבין בקלות, בפשטות ובמהירות.

ואילו העיונים הנקראים 'באר ההיכל', המופיעים בחלק התחתון של העמוד, נועדו עבור הלומדים המבקשים גם להתעמק בעומק הדברים והשיטות.

עם זאת, כדי שלא להכביד על הלומד, לא הבאנו ב'באר ההיכל' מדי הרבה עיונים ושיטות, רק כפי הצורך ולפי הענין – ו'תן לחכם ויחכם עוד'.

לעיתים הורחבה היריעה, ונכתבו עוד ביאורים ועיונים בעמקות והרחבה. וכן הבנת העניינים ע"פ דרוש ורמז. נקבע מקומם במדור 'היכל עולמים', שבסוף כל פרק.

חלק מההסכמות ניתנו לספרנו הקודם, 'באר החיים' על בית המקדש הראשון.

תשובות ומכתבים ממרן הגר"ח קניבסקי שליט"א

תחלה היו' זה למעלה מנה ונוח מה י"ד (2007) הניח ונאלץ י' ידיתם ופני' הם
 ד"ר מצומה וגמובני פ"ז מויקין ד"ר א"ר (2007) לא ה' מוכני.
 י"ג כח ה' 2007 י"ג יעקב

תחלה היו ב' זה למעלה מזה והוא עשה י"ב סביבות הכיור ונטלו ב' ידיהם ורגליהם
 בב"א מעומד והמוכני היו מורידין בגלגל ובבית ראשון לא הי' מוכני
 יישר כח על הספר יגל יעקב

י' תו"י יומא ל"ה א' א' מלקמן א"ת
 ט א"ת דים געשה ג"ת

ע"י תו"י יומא ל"ה א' שהיו משקעין אותו
 כל לילה בים שעשה שלמה

בא"ת א"ת חס
 כשתהי' א"ת תכנס

פאנומה גכור בתרתי כ"ד ד"ר א"ת ותיפלתו חס
 חקק"ט י"ג 2007

(1) מסתמי צומה

דוד בהרה"צ מוהר"ר ישראל מרדכי

זצוקללה"ה טווערסקי

רחוב גבעת משה 10

ראחמיסטרייווקא - ירושלים עיה"ק ת"ו

ת.ד. 6719

בעזה"י אורי אבנר מאיר משה יפה

הנה באנו את הקונסיסים על צנין בנין
 בית המדרש הכאוסון אשר הכתה הנצלה והיקר
 מזה אבדכם חייב אלך מן שטיא ממעני תושבי
 העיר בית שמש מעצב זהו צניא אנו צואם
 והצניא גרימא אצטוק בצנין בנין בית המדרש
 בימי בין המצרים והחכמה אבנר אביא, אבארי צפה
 אהצניא והוסף ביאורים ומיפוסים נאים בצנינים
 חלו הינן אבנר איצפה אנו בכרף והפאחה
 ונחת ולשבת בבית ה' ס' ימי חיו אהרבא צוד
 פעלים אמרה אהצפא מרה ואהצפירה ובמהרה ממש
 לצפה אנו אבנר בבית בית המדרש השלישי בקה
 המצפה אישורה קיובה
 באר אבנר

כ"ק מרן גאב"ד ירושלים שליט"א

בשם
בשמחה הרנינו מצטרף לדברי יציבי הרב הגאון שליט"א
בברכה להרב האברך ר' אברהם חיים אופמאן שליט"א בביאור
צורת בית המקדש הראשון עפ"י מאמרי חז"ל, יזכה להפיץ
ספרו בהצלחה ולהמשיך להרביץ תורה בכתב ובע"פ
מתוך נחת והצלחה בכל דרכיו. והריני חותם באהבה
יציבי בית יגלונו
יצחק טובי' ווייס

בס"ד

בשמחה הרנינו מצטרף לדברי ידידי הרב הגאון שליט"א
(הגאון רבי נתן קופשיץ שליט"א)

בברכה להרב האברך ר' אברהם חיים אופמאן שליט"א בביאור

צורת בית המקדש הראשון עפ"י מאמרי חז"ל, יזכה להפיץ

ספרו בהצלחה ולהמשיך להרביץ תורה בכתב ובע"פ

מתוך נחת והצלחה בכל דרכיו. והריני חותם באהבה

יצחק טובי' ווייס

ידיד בית אבותיו

RABBI NOSSON HAKOHEN
KOPSHITZ
RABBI OF THE ORTHODOX COMMUNITY
NACHLA UMENUCHA - BET SHEMESH

הרב נתן הכהן קופשיץ
רב דקהילת החרדים
נחלה ומנוחה-בית שמש

בס"ד, יום פ' אשכול

3/3 האברך המופלג הרב אברהם חיים ז"ל שליט"ו

לפניו היכלת אהרן סיניק ג'ור נחמה" לוקן ז"ל אהרן אהרן אהרן

במען צורת הבית הנפלא (אני ה"ל ורבותינו סאטמאר) במועד זעזע אהרן ב"ר זב"ל נפול אהרן

והנה אהרן ליצבתי א"ל בהנהגה של תורה כל הימים אהרן אהרן אהרן אהרן אהרן אהרן

הנהגת אהרן אהרן אהרן אהרן אהרן אהרן

ב"ר אהרן אהרן אהרן אהרן אהרן אהרן

כבוד האברך המופלג הרב אברהם חיים אופמן שליט"א

שכטו"ס

קיבלתי את ספרך "באר החיים" שהנך עומד להוציא לאור בענין צורת הבית הראשון על פי חז"ל ורבותינו המפרשים, בטוב טעם ודעת וניכר עמלו בזה, והוא נחוץ מאוד.

והנני לברכו שיזכה תמיד לישוב באהלה של תורה כל הימים מתוך שלות הנפש והרחבת הדעת.

הכותב לכבוד התורה ולומדי'ה

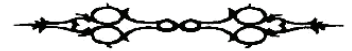
בין המצרים יזרח אור לישרים נתן הכהן קופשיץ

דוד צבי שלמה הורונצ'יק

מראדושיץ

בית שמש

ת.ד. 571

ימי הרחמים והסליחות תשע"ב

בס"ד

אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו האברך כמדרשו הרה"ח ר' אברהם חיים אפפמאן שליט"א בן ידידנו הרב החסיד רבי חנוך העניך שליט"א אשר זה כמה שנים עוסק במלאכת שמים ומתעסק בקדשים ללבן ולבאר להאיר ולהבהיר את מקום הקודש אשר עיני ישראל משתוקקים לה בית מקדשינו ותפארתנו.

ושמחתי באומרים לי בית ה' נלך שעתה הולך ומדפיס את חיבורו "באר החיים" ביאורים הערות והמחשות בעניני בית המקדש אשר סידר וערך בטוב טעם ודעת בשפה ברורה ובוודאי יהיה לתועלת לכל אשר יעסוק בהם.

ומדי דברי בו זכור אזכרנו לזקנו האי גברא רבה ויקרא ידידנו הגאון החסיד המפו' רבי יעקב צבי אפפמאן זצ"ל משרידי דור דעה אשר האציל מתורתו ויראתו בעירנו ורבים נהנו ממנו עצה ותושיה .

וזאת הברכה ימלא ה' כל משאלות לבכם לטובה ותזכו לזכות את ישראל מתוך שמחה ונחת בריות גופא ונהורא מעליא לאורך ימים ושנים ונזכה לאור פניך עלינו אדון נשא בבית נכון ונשא בביאת משיח צדקנו במהרה.

יד דוד צבי
כ"ג חשוון תשע"ב
3/5
ה' א"ב

אהרן בידרמן

בהרה"צ מלעלוב זצוק"ל
רח' מנחת יצחק 15 בית שמש

בס"ד, ר"ח מנחם אב תשע"ב

בין המצרים נשמע המבשר על ההרים

הובא לפני ספר באר החיים בו יבואר ענין צורת בית המקדש הראשון
והמסתעף המובא בספר מלכים ודברי הימים והוא מיוסד על פי דברי חז"ל
והמפרשים, לתועלת ללומדים ומעיינים להבין הכתובים, וכבר קלסוהו רבנן.

נלקט ונערך בטוטו"ד ע"י האברך ברוך הכשרונות הרב אברהם חיים
אופפמאן שליט"א, מתושבי עירנו שהרחיב והשכיל כיד ה' הטובה עליו
להגדיל תורה ולהאדירה.

ויהי רצון והימים האלו יהפכו לששון ולשמחה, ומהרה יחוש ויגאלנו ויבנה
בית מקדשנו ותפארתנו, ונזכה ונחיה ונראהו עין בעין בשובו אל נהו.

אשר בידרמן
בהרה"צ מלעלוב זצוק"ל
פ"ל 33

BENAYAHU YSAHAR SHMUELI

Yeshivat Hamekubalim "NAHAR SHALOM"

בניהו יששכר שמואלי

ישיבת המקובלים "נהר שלום"

אלביכ הגליל

מכתב דרכה
— 11 —

כאיתי אליך חשבוני המצטרף אלי עמיתו ביה מקדשנו
 ותרפאנו ושמך יצטרף החיים סוהב והולך
 על מסנת מקדשנו ועוד עמיתו בהתק
 השני ליבינו הרחוק אלכך כמפנה החכם
 כהיה אברהם חיים אלכך אלכך שישל כיהו
 נפלא ורבים נפלאים מתקום מקדשנו מניפה צופים
 אלשי עין האתר של אלה של חשך גדול
 המקדש לקרה הגאולה וכידוע למסכתנו מחברים
 למחברים בעתן עכ וכמה שיתר מוסקים בזה
 ע"כ באלים אל ביה המקדש שצני שלם
 מרבים ומאמנים אל

נהוג זה הרב המחבר שיפולו מציאותו מוצי
 ויבטח להכיר מטה וזהו חשך הגאולה
 ואל של ע"כ ישפול ויפ"ל את

היות קבלת המש

Shmuel Brandsdorfer

Rabbi & Head of
Kollel "Bnei Yerushalayim"

24 Harav Mibrisk St.
Beit Shemesh
E. israel

שמואל בראנדסדארפער

מו"ץ בהעדה החרדית
ראש כולל אברכים להוראה
"בני ירושלים"
בעיה"ת בית שמש
רח' הרב מברסק 24
בית שמש

בס"ד

יום ג' לס' ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וגו'
כ"ו מנ"א תשע"ב

בא לפני האברך כמדרשו, חוב"ט, הרה"ח רבי אברהם חיים
אפפמאן שליט"א, בן ידידי הרב החסיד רבי חנוך העניך שליט"א,
מפק"ק בית שמש ת"ו, ובידו הספר העומד לצאת לאור בעניני
ביהמ"ק הראשון, והספר מדבר בעד עצמו, בהיותו קילורין
לעיניים הן בחלק הביאור והן בחלק העיונים, והוא מיוסד ע"פ
דברי חז"ל ורבותינו המפרשים, ובוודאי ישמח לב מבקשי ה',
דורשי ה' המחכים לבנין אריאל, לעסוק בעניני המקדש ולהתכונן
לקראת הבית השלישי שיבנה במהרה בימנו.

בעזרתו של הספר הנוכחי, יוכל כל לומד, וכל מלמד, למן בני
תורה ועד תינוקות של בית רבן, לבוא בשערי המקדש ולהבין
רזיו וצפונותיו, ע"פ פשט וע"פ עמקות. כאשר תחזינה עיני כל
לומד – אשר נהורא נפיל בבי מדרשא.

ולא באתי, כי אם להעיד על הרב המחבר שליט"א, על שהנני
מכירו ומכיר את המשפחות החשובות, תושבי קרייתנו המעטירה,
אשר מדובר על יראי ה' וחושבי שמו לתפארת ולתהילה – ואשרי
חלקו שזכה להעמיק בענין גדול זה ולזכות את הרבים כפי
מידתו. ואמינא לפעלא טבא יישר, ומאת ה' ישא ברכתו לטב
ולחייך ולשלם.

בכל חותמי ברכה, לכבוד התורה ולומדיה

למנו דגלנו מרה זצ"ל
בית שמש

הרב שמואל חיים דומב
רב ביהכ"נ חניכי הישיבות הגבעה הדרומית
מו"צ וחבר ביה"ד מודיעין עילית
ומו"ל משך חכמה השלם

יום ג, כג תשרי - אסרו חג - תשע"ג

מכתב ברכה

למע"כ האברך כפשוטו ומדרשו, חו"ב טובא הרה"ג המופלג ר' אברהם חיים אפפמאן שליט"א. לשמחה ולעונג היה לי לעבור בין בתרי חבורו החשוב "באר החיים", ובו ביאר ופירש בטוב טעם ודעת צורת בנין בית המקדש הראשון.

"ומלאכה" שיש בה גם "חכמה" עשה, לבאר ולפרש "חכמת שלמה - ומלאכת שלמה", עפ"י מדרשי חז"ל ומפרשי התנ"ך הראשונים והאחרונים.

בתוספת "מקלעות" - ציורים, ו"פטורי ציצים" - פרחים (מלכים א' י, יח), להמחיש לכל לומד את תבנית ומעשה המקדש.

ובטוחני שכל מי שילמד בספרו ידלה מ"באר החיים" - "מי באר" מתוקים ומשיבי נפש. וכבר האריך הכהן הגדול מאחיו מרן ה"חפץ חיים" בגודל חיוב ולימוד סדר קדשים, שבזה שירבו העוסקים תבוא במהרה הגאולה.

ולשון הרמב"ם בפ"א מהלכות בית הבחירה הלכה ד', "בנין שבנה שלמה כבר מפורש במלכים. וכן בנין העתיד להבנות אע"פ שהוא כתוב ביחזקאל אינו מפורש ומבואר ואנשי בית שני כשבנו בימי עזרא בנוהו כבנין שלמה ומעין דברים המפורשים ביחזקאל".

ומעתה אם כן חובה גם ללמוד ולהתעסק לדעת צורת בנין בית ראשון. [וראה בתפארת ישראל בבועז ריש מסכת מדות, בשם הר"מ נכתבה מסכת מדות כדי שנדע איך לבנות, ועי"ש מהא דבית שלישי יבנה בידי שמים, עי"ש. וקצת קשה מדוע הר"מ לא הוסיף שגם מפורש בספר דברי הימים. ובמלבי"ם דבה"י ב' ג-ד, כתב שעזרא בא לפרש דברים הסתומים והחתומים שבספר מלכים, או להוסיף דברים שלא נזכרו שם, וכן בסיפור בנין הבית לא כתב רק דברים שנתחדשו לו, וכו', עי"ש].

והנני לברכו שיזכה שיפוצו מעינותיו להגדיל תורה ולהאדירה

הכותב למען עמלי התורה ושוקדיה

ותחזינה עינינו ארמון על משפטו במהרה

שמואל חיים דומב

בס"ד, יום א' לסדר זעשו לי מקדש ושכנתי בתוכם' שנת 'שם משכן הוי-ה' [תשע"ו] לפ"ק.

מכתב ברכה

שמח לבי בראותי את הספר הנפלא היכל ידיד, והוא חיבור מקיף על כל ענייני בנין בית המקדש השני, וכולל בתוכו ביאור מקיף על כל משניות דמסכת מידות, מלוקט מכל הספרים העוסקים בנושא נכבד זה, בתוספת נכבדה שהוסיף הרב המחבר, מעשה ידי אמן, ה"ה האברך היקר, הרב הגאון המופלג בתורה ויראה, כמוהר"ר אברהם חיים אופמאן שליט"א, אשר ידעתיו מנעוריו שהיה לבו בוער לרדת לשרשי מצוה חביבה זו של בניין בית המקדש ומידותיו. ובוצין מקיטפיה ידיע, שהשקיע עצמו במשך השנים לעמול להבין ולהשכיל בפרטי מצוה זו על כל פרטיה ודקדוקיה. וכבר איתמחי גברא ואיתמחי קמיעא בספרו הקודם באר החיים על תבנית בית המקדש הראשון, שנתבארה בספר מלכים ודברי הימים. וכעת המשיך במלאכת הקודש, טרח ויגע כדי מידתו, בכפלים לתושיה, בענייני בנין בית המקדש השני.

והנה הרב הגאון המחבר שליט"א הרחיב והעמיק בספרו, ונכנס לפרד"ס כל ענייני בית המקדש, טרח ויגע ויצא בשלום, שליקט מלא הטנא ביכורי פירות הפרדס. דלה דלה מהנהר היוצא מבית קדשי הקדשים, ושם בכליו מפירות גפן הזהב שעומדת על פתחו של היכל, וכל עלה גרגיר או אשכול שמצא, הביא ותלה בהיכלו אומר כבוד, היכל עולמים. הפליא לעשות.

והנה לאו אורח ארעא למי שלא ראה את החידוש, ולא השקיע עצמו במקצוע קשה זה, שיבוא ויעיד על החידוש, היצירה הנפלאה שייצאה מתחת יד הרב הגאון המחבר שליט"א. אך זכרתי לו אהבת קדומים, כד הויה טליא, ולכן לא יכלתי לסרב ולהשיב פניו ריקם, לבקשתו שאהיה מהמברכים אותו בברכת החידוש. על כן אמינא אבוא בברכת הדיוט קלה: 'יהי רצון שתזכה להמשיך ולישב על התורה והעבודה מתוך נחת והרחבה, ומתוך בריאות ואושר, ויפוצו מעיינותיך חוצה, ותזכה לחבר חיבורים נוספים במקצוע זה ובמקצועות אחרים, לחדש ולירד לעומקה של הלכה ולאמיתה של תורה, ויהיו ספריך מתקבלים ומפיצים את העיסוק בתורת הבית. ונזכה בקרוב כולנו יחד לראות בבנין שלם בית המקדש השלישי שיבנה במהרה בימינו אמן סלה:

כעתירת המשתאה מיפי מלאכת הספר מתפלל להצלחתו כל הימים

י"מק י"עז"ו ו"י"ס

הקושי בדברי הרא"ש בהיתר שריפת בגדי שומר המקדש

ולמען תת אות כי עיינתי בספרו החשוב והנחמד, לא אמנע מלצרף את מה שכתבתי להעיר בנידון דברי הרא"ש, שהביא בבאר בהיכל (מידות פ"א משנה ב', מו), שנתן טעם על מה שאמרו שלאיש הר הבית היתה רשות לשרוף את כסות בן לוי שהיה ישן, ואין בזה משום בל תשחית, משום דהפקר בית דין הפקר. וכן כתב הרא"ש גם בפירושו לתמיד (כו, ב). ואני כתבתי בס"ד בעלון נוה ההיכל (ל"ג בעומר-בחקתי תשע"ד), שתמהו האחרונים על הרא"ש, מה מועיל בזה הפקר בית דין, האם המשחית דבר הפקר או דבר שלו אינו עובר בבל תשחית. ועוד שהרי פשוט שאם יש תועלת במעשיו אין זו השחתה, כדאמרינן בשבת (קה, ב) דמותר לשבר כלים למירמי אימתא אינשי ביתיה. והרי כאן עושה כדי לזרז את השומרים להבא.

היתר שריפת בגדי שומר המקדש שלא נחשב כהשחתה כיון שהתירו לשרוף

ובשואל ומשיב (ד, כח) ביאר כוונת הרא"ש, על פי מה שכתבו התוס' [יבמות ז, א ד"ה ואזיל. ותוס' רבינו פרץ כתובות ג, א הובאו בשיטה מקובצת] דרך כשראו חז"ל שיש טעם בדבר הפקירו, ואם אין טעם לדבר לא הפקירו. ועיין בחו"מ (ב). ולפי זה יובן, שהרי מלשון הרמב"ם (מלכים ו, ט) 'לא אסרה תורה אלא דרך השחתה', נראה שרק דרך השחתה אסרה תורה. וכל שבית דין מצאו טעם בדבר שישרפו כסותו, כדי שיהא נזהר בעבודת הקודש שלא יישן, אם כן אינו דרך השחתה, ומותר. וזה שאמר הרא"ש דהפקר בית דין הפקר, וכל שחז"ל הפקירו ידעו מאיזה טעם הפקירו, ולא שייך בל תשחית, דלא נתכוונו להשחית, ואינו דרך השחתה. [כמה מחברים הביאו את דברי השו"מ שלא בדיוק, ואף ציינו מקומו בשיבוש, שהורקו מכלי לכלי בלי לעיין במקור הדברים, ואכמ"ל]. – אם כן אי אפשר ללמוד מכאן להתיר לשרוף כדי להרבות שמחה, כמו שכתב בכבוד מלכים.

היתר שריפת בגדי שומר המקדש שאינו נחשב להשחתה

ובשו"ת מהרי"א יהודה יעלה (יו"ד קסד) האריך מאוד, איך הותר להכות השומרים, שהם קטנים ואנוסים, והפקירו גופם להכותם שלא כדין. וכן איך הותר לשרוף הבגדים, משום דהפקר בית דין הפקר, הא גם בהפקר איכא איסורא דבל תשחית דאורייתא, כבמקרא (דברים כ, יט) כי תצור אל עיר וגו' לא תשחית את עצה וגו' לבא מפניך במצור, אילנות דהפקירא משמע. והכי נמי בל תשחית בגדים, דרבנן כעין דאורייתא תיקנו אף במידי דהפקר. ועל כרחך מוכח מתירוץ הרא"ש דסבירא ליה שבהפקר ליכא בל תשחית. והביא ראיה לדעתו מלישנא דברייתא (עבודה זרה ל, ב) לא ישקה מהן לא בהמתו ולא בהמת חבירו וכו', דייקא בהמה שיש לה בעלים דוקא משמע, אבל דשל הפקר כגון בהמת מדבר וכיוצא בה שרי להשקותו, והתם משום בל תשחית מיירי לפי רש"י. – ולדבריו לא הותרה שריפת בגדי השומרים רק בגלל שהפקירום בית דין, ואין ללמוד מכאן היתר לשריפת הבגדים במירון.

מהפקר בית דין נלמד שהותר להשחית למיגדר מילתא

ובשו"ת אמרי יושר (א, קג) דן ג"כ אם בכל הדברים יש בל תשחית מן התורה, וציין לדברי גדול האחרונים הרש"ז בשו"ע הרב (ח"מ שמירת הגוף ובל תשחית, יד) שכתב שאסור להשחית אפילו הפקר, שאם הזהירה תורה על של גויים שנלחמים עמהם, ק"ו לשל הפקר. וכתב לבאר בכוונת הרא"ש, שכיון שבגיטין (לו, ב) למדו שהפקר בית דין הפקר מהפסוק (עזרא י, ח) וכל אשר לא יבוא לשלשת הימים כעצת השרים והזקנים יחרם כל רכושו וגו', ולשון יחרם כפשוטו מלשון והחרמתי את עריהם (במדבר כא, ב). ואם כן נהי דבממון הפקר בית דין הפקר, אכתי איכא בל תשחית. ועל כרחך לומר דבל תשחית כיון דהותר לצורך אדם וצורך גופו, הותר גם לצורך זה שיהא רשות לבית דין לעשות למיגדר מילתא, על כן בבן לוי שמצאו ישן רשות לעשות. וכוונת הרא"ש דמקרא דהפקר בית דין הפקר ילפינן גם זה. והרי גדולה מזו נראה בשבת (קה, ב) דלמירמא אימתא אינשי ביתיה מותר להשחית, ועיין גמ' שם דר' אבא תבר נכתמא. – ויש לדון אם השחתת הבגדים לצורך ריבוי השמחה נחשבת גם כן כהשחתה לצורך האדם שמותרת.

המבאר שהפקר בית דין מתיר רק לא תגזול

והדבר אברהם (כהנא-שפירא, א, טז, אות כד בהערה) כתב להגיה ברא"ש שצ"ל 'ואין כאן משום לא תגזול', דהפקר ב"ד הפקר. ובמהדורה שניה הוסיף הדבר אברהם לבסס הגהתו. והאריך הדבר אברהם לדחות ולהעמיד תיקונו בדברי הרא"ש שצ"ל 'משום לא תגזול'. אך תיקונו תמוה, שאין סבירות לשבש' בל תשחית' ל'לא תגזול', שאף בראשי תיבות אינם דומים. (וכמדומה שלא מצאנו בראשונים 'בל תגזול' או 'לא תשחית'). וה'שיבוש' מופיע בשני מקומות בפירוש הרא"ש, בתמיד ובמידות. והקושי העיקרי, הרי שורף בגד חבירו כלל אינו נקרא גזול, אלא מזיק. ואין שייך להזכיר אצלו משום לא תגזול. – ולדבריו אין נידון שריפת בגדי השומרים נוגע כלל לעניין שריפת הבגדים במירון, אלא לדיני גזילה.

היתר שריפת בגדי השומר רק משום סייג

והביא הדבר אברהם (שם במהדורה השניה) מספר טל חיים על מועד קטן (ריינהולד, טז, א (מב, א מדה"ס) ד"ה מנגן) בשם ספר מחנה לוי (למה"ר יהודה הלוי על הל' שמחות למהר"ם מרוטנברג, ז, טור ב) שפירש שכוונת הרא"ש להקשות משום בל תשחית, שלדעתו אסור בכל דבר מדאורייתא, וכפשט הסוגיות (שבת קכט, א. קידושין לה, ב), ולא רק באילנות כדעת הרמב"ם. דאי סבירא ליה דהוי מדרבנן למה ליה טעמא דהפקר בית דין הפקר, לימא בפשיטות, דכיון דבל תשחית מדרבנן, הם אמרו והם אמרו. אלא ודאי דסובר שבל תשחית בכל דבר מדאורייתא. וסובר הרא"ש כרש"י (גיטין לה, א) לעניין פרוזבול, דבמקום גדר וסייג אינו נחשב

עקירת דבר מן התורה, דהפקר בית דין הפקר. [ודלא כתוס' (שם ד"ה מי איכא)]. – אם כן רק לגדר וסייג הותרה שריפת בגדים, ולא לריבוי שמחה.

הסובר שהפקר בית דין מתיר גם להשחית הדבר

עוד הביא הדבר אברהם בשם מחותנו הרא"מ אשכנזי אב"ד לאהויסק, שפירש שכוונת הרא"ש שבכלל הפקר ב"ד גם להתיר לאבד הדבר, ואין בזה משום בל תשחית. ודחה הדבר אברהם, שאף שמותר לבית דין לאבד לצורך, לגדור פרצות הדת ולחזק הבדק, ובזה ליכא בל תשחית, כמו למירמי אימתא אינשי ביתיה. אבל אין זה שייך כלל להפקר בית דין כדברי הרא"ש, דיש כח ביד חכמים לעקור או דלמיגדר מילתא שאני, כבימות (צ, ב) דילפינן מאליו תשמעון דכתיב גבי נביא, אפילו אומר לך עבור כו'. משא"כ בהפקר בית דין שאין כאן עקירת דבר מן התורה כל עיקר, כמ"ש רש"י יבמות (פט, ב). וא"כ קשה מאי קאמר הרא"ש דליכא בל תשחית משום דהפקר ב"ד הפקר, אטו דבר הפקר מותר להשחית. – גם לפי הסבר מחותנו רק אצל השומר אין השריפה בל תשחית, ואין ללמוד מכאן לשריפת הבגדים לשמחה.

הפקר בית דין פוטר השורף מתשלומין

אך לולי דמסתפינא אמינא שכל האריכות לבאר דברי הרא"ש אך למותר. שאילו היה הרא"ש כותב את עניין הפקר בית דין לצורך נתינת טעם להיתר ההשחיתה, היה ראוי להפך הסדר ולכתוב 'לשרוף כסותו, משום דהפקר בית דין הפקר, ואין כאן בל תשחית'. לכן נראה שבמשפט 'ואין כאן משום בל תשחית, דהפקר בית דין הפקר', בא לבאר את כל הקשיים שיש בנוהג זה, של 'ורשות היה לו לשרוף כסותו'. ומילי מילי קאמר. תחילה ביאר שהתירו לשרוף כסותו, 'ואין כאן משום בל תשחית'. כלומר שאין בשריפה זו השחיתה. ולרוב פשיטותו לא הוצרך לבאר הטעם שביארו האחרונים באורך כמובא לעיל, שכיון ששורף לתועלת, ליירא את אנשי המשמר שלא יישנו, אינו נחשב להשחיתה. ושוב הוסיף וביאר ליישב איך היתה לו רשות לשרוף, אף שמזיק בגדו של הישן, והטעם הוא 'משום דהפקר בית דין הפקר', ואם כן הותר לו להזיק בגדו של השומר. [וכן מתפרש אף לשונו בפירוש מידות, שנספה בו תיבת 'משום' דהפקר]. – לדברי, אין בפירוש הרא"ש כל גילוי לעניין דיני בל תשחית, ואין ללמוד משריפת בגדי השומרים להיתר שריפת בגדים בהדלקה. – אך כבר הבאנו לעיל את ההיתרים האחרים לקיום מנהג זה, והנח להם לישראל אם אינם נביאים בני נביאים הם, וכדאי היא רבי שמעון לסמוך שכל הנעשה לכבודו, כתורה נעשה על פי גדולי ישראל תקיפי ארעא דישראל קמאי.

ברכת אבי מורי שליט"א

כ"א באייר תשע"ו פה בית שמש עיר התורה

אודה השם בכל לבב בסוד ישרים ועדה על אשר זיכני לראות מפרי
עמלו של בני בכורי יקירי מחמד עיני ולבי הרה"ג ר' אברהם חיים
שליט"א עולה על שלחן מלכים מאן מלכי רבנן.

עיינתי בחיבורך הגדול על צורת בית המקדש השני אשר בשם "היכל
ידיד" יקרא, ומה מאוד שמח ורחב לבבי בראותי אותך ב"ה מעלה על
הכתוב מנחת עשיר מלאכת מחשבת דבר דבור על אופניו לבאר את
מסכת מדות ופסוקים מספרי דברי הימים עזרא נחמיה חגי זכריה
ומלאכי לפי שיטות הראשונים והאחרונים בטוב טעם ודעת, וכאשר
ידעתך ביגיעתך הגדולה והעצומה זה שנים ברוחב ועומק הסוגיות
לפרטי פרטיהם עד אשר ערכת שלחן מגדים לכל בית ישראל בלשון
צח ונקי השווה לכל נפש. וב"ה הפלאת לעשות בהשכל וחכמה רבה
וביראה הקודמת לחכמה לברר וללבן כל דבר ודבור, ולהראות מקור
טהור בכל העניינים מדברי הגמרא ושיטות רבותינו, וזה מתוך שימוש
חכמים ועמל רב.

ויתן השי"ת שיפוצו מעיינותיך חוצה להרבות פעלים לתורה ולזכות את
הרבים לשמחת לב כל דורשי השם המצפים לראות בבניין בית
תפארתנו.

ויה"ר שתזכה להמשיך להיות דבוק בעמלה של תורה ולהוציא לאור
עולם עוד ספרים לעשות נחת רוח לבורא כל העולמים, ולהאיר עיניהם
ולשמח את לבבם של כלל ישראל בהבנת התוה"ק בעזרת השי"ת.

בהודאה להשי"ת על כל הטובה אשר גמלני

אביך המאחל באהבה רבה

תוכן העניינים

הקדמה.....לט

פתיחה.....מז

מדרש תנחומא ❖ הרמב"ם ❖ רבינו בחיי ❖ התוספות יום טוב ❖ האדר"ת ❖
החפץ חיים ❖ העזרת כהנים ❖ מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א

מסכת מדות.....נז

מסכת מדות פרק א.....נט

משנה א.....נט

השמירה בבית המקדש ❖ בית אבטינס ❖ מקוה לכהן גדול ❖ בית הניצוץ
❖ צורת בית המוקד ❖ הכהנים שומרים בשלשה מקומות ❖ הלויים שומרים
בעשרים ואחד מקומות ❖ לשכת הקרבן ❖ לשכת הפרוכת ❖ אריגת הפרוכת
❖ אחורי בית הכפורת ❖ לול קטן

משנה ב.....פז

איש הר הבית ❖ מה קול בעזרה ❖ דודו של רבי אליעזר בן יעקב

משנה ג.....עב

חמשה שערי הר הבית ❖ שערי חולדה ❖ שער קיפונוס ❖ שער טדי ❖
הטעמים לשמו של שער טדי ❖ שער שושן ❖ לשכה הנקראת 'שושן הבירה'
❖ אמות המידה ❖ פרה אדומה ❖ הגשר משער שושן עד הר הזיתים ❖
כיפין על גבי כיפין ❖ שערי חתנים ואבלים

משנה ד.....פא

שבעת שערי העזרה ❖ שער הדלק ❖ שער הבכורות ❖ שער המים ❖ ומעין
יצא מבית ה' ❖ שער ניקנור ❖ הניסים שנעשו לשער ניקנור ❖ שמותיו של
שער ניקנור ❖ שער סור ❖ שער היסוד ❖ שער החרסית ❖ שער האיתון ❖
שער התווך ❖ שער החדש ❖ שער העליון ❖ שתי לשכות ❖ לשכת פנחס
המלביש ❖ תשעים וששה חלונות לבגדי כהונה ❖ לשכת עושי חביתין

משנה ה.....פח

שער הניצוץ ❖ אכסדרה בשער הניצוץ ❖ עליה על גבי שער הניצוץ ❖
פתח לחיל ❖ בית המוקד

משנה ו.....**צ**

ארבע לשכות בבית המוקד ❖ שתיים בקודש ושתיים בחול ❖ ראשי פספסין ❖ לשכת טלאי קרבן ❖ לשכת עושי לחם הפנים ❖ התנור ממתכת ❖ לשכת החותמות ❖ גניזת אבני המזבח ששיקצום מלכי יון ❖ יוחנן בן פנחס על החותמות ❖ סוגי החותמות ❖ לשכת בית המוקד ❖ מקוה תחת האדמה

משנה ז.....**צז**

שני שערים של בית המוקד ❖ פשפש ❖ לבלוש את העזרה

משנה ח.....**צח**

צורת בית המוקד ❖ גודל בית המוקד ❖ זקני בית אב ישנים שם ❖ מפתחות העזרה ❖ פרחי כהונה איש כסתו בארץ

משנה ט.....**קא**

בור קטן עבור המפתחות ❖ טבלא של שיש וטבעת קבוע בה ❖ סדר נעילת שערי העזרה ❖ מסיבה תחת הבירה ❖ נרות דולקים בצדדים ❖ מקוה למטה

נספח לפרק א.....**קו**

מהלכות בניית בית המקדש ❖ תורת העולה לרמ"א ❖ בענין השמירה ❖ טעם לשם בית המוקד ❖ אריגת הפרוכת ❖ סדר מעשה פרה אדומה ❖ סדר ניסוך המים ❖ מים עתידין לצאת מתחת מפתן הבית ❖ יחזקאל ❖ יומא ❖ שקלים ❖ יואל ❖ זכריה ❖ מדרש רבה ❖ שש לשכות בעזרה ❖ סדר מעשה החביתין ❖ סדר מעשה לחם הפנים ❖ חנוכה ❖ שער טדי

מסכת מדות פרק ב.....**קלה**

משנה א.....**קלה**

מידת הר הבית ❖ רובו מן הדרום ❖ מזרח ❖ צפון ❖ מערב ❖ לשכות בהר הבית ❖ לשכת חשאים ❖ לשכת הכלים א' ❖ לשכת בדק הבית ❖ לשכת האבן ❖ לשכת הכלים ב' ❖ לשכת הפרוכת ❖ הלשכה לשקלים ❖ לשכת הלולבים ❖ לשכות לתרומות וביכורים ומעשרות ❖ לשכה לסולת ולבונה וכלי בית המקדש ❖ לשכת העצים ❖ לשכת הרפואות ❖ לשכת פתחיה ❖ פתחיה זה מרדכי הצדיק ❖ לשכות נוספות ❖ בית הכנסת בהר הבית ❖ סנהדריה קטנה ❖ סדר ישיבת הסנהדרין ❖ סטיו לפני מסטיו ❖ איצטבא ❖ גב האיצטבא ❖ גג האיצטבא ❖ כיפין על גבי כיפין ❖ אולמות בהר הבית

משנה ב קמז

כל הנכנס להר הבית מקיף דרך ימין * מי מקיף לשמאל * אבל * מנודה *
* הדברים שמנדים עליהם * השוכן בבית הזה יתן בלבך

משנה ג קמו

הסורג * צורת הסורג * הפתחים בסורג * עמודים באמצע הסורג * לגויים *
* אסור להיכנס אחרי הסורג * שלש עשרה פרצות שפרצו היוונים *
* החשמונאים סגרו את הפרצות * שלש עשרה השתחוויות להודות לה' *
* החיל * רחבו * שתים עשרה מעלות בחיל * גובה כל מדרגה * 'שלחה'
* של כל מדרגה * מידות כל המדרגות בבית המקדש * חוץ משל האולם *
* מידות הפתחים והשערים * חוץ מפתח האולם * דלתות * חוץ משל האולם *
* לכל השערים משקוף * חוץ משער טדי * זהב כל השערים * חוץ *
משער ניקנור * נעשה נס בשער ניקנור * מזהיב

משנה ד קנז

גובה כל הכתלים * חוץ מכותל המזרחי של הר הבית * הכהן העומד
בראש הר הזיתים * הזאת דם פרה אדומה * גובה השערים

משנה ה קנח

עזרת נשים * מידות עזרת נשים * ארבע לשכות בלי גג * קטורות *
לשכת הנזירים * לשכת העצים * כהנים בעלי מומים בודקים את העצים
מתולעים * לשכת המצורעים * מקוה * רבי אליעזר בן יעקב הוא התנא
של מסכת מידות * לשכת בית שמניא * גזוזטרא לנשים לשמחת בית
השואבה * חמש עשרה מעלות עגולות * השיר * סנהדריה קטנה בעזרת
נשים

משנה ו קע

לשכות כלי השיר * מצלתיים * מגריפה * צורת כלי השיר הנקרא
'מגריפה' * שלשת מיני המגריפה * מלבני בני לוי * טעם לשם עזרה *
מידות עזרת ישראל * מידות עזרת כהנים * ראשי פספסין * הדוכן *
אורך כל העזרה * אבנים יקרות * אכסדרה בעזרה * שלשה עשר שופרות
* שלש עשרה השתחוויות * שלשה עשר שערים * שער העליון * שער
הדלק * שער הבכורות * שער המים * הטעמים לשמו של שער המים *
שער יכניה * שער הקרבן * שער הנשים * שער השיר * הטעם לשמו של